

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 999/2016
23.02.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога у поступку по ревизији заступа Срђан Конаков, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради рехабилитационог обештећења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2222/15 од 18.02.2016. године, у седници одржаној 23.02.2017. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2222/15 од 18.02.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П бр. 143/14 од 04.06.2015. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је делимично усвојен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе тужиочевог оца, пок. ББ, плати 4.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.06.2015. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе тужиочевог оца, преко досуђеног износа од 4.000.000,00 динара до траженог износа од 10.000.000,00 динара, за износ од 6.000.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ накнаде нематеријалне штете од подношења тужбе до дана 03.06.2015. године. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду материјалне штете у износу од 4.129.236,00 динара са законском затезном каматом од подношења тужбе до исплате. Ставом шестим изреке, тужилац је ослобођен обавезе плаћања судских такси у овом поступку. Ставом седмим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2222/15 од 18.02.2016. године, ставом првим изреке, жалба тужене је делимично усвојена и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 143/14 од 04.06.2015. године преиначена у побијаном усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев преко износа од 2.000.000,00 динара до првостепеном пресудом досуђеног износа од 4.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.06.2015. године до исплате, на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе тужиоцевог оца, пок. ББ, а у преосталом побијаном а непреиначеном делу жалбе парничних странака су одбијене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженој трошкове жалбеног поступка у износу од 16.500,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се неосновано истиче да је Апелациони суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, у вези члана 3. став 1. истог члана зато што се приликом одлучивања о захтеву за накнаду материјалне штете није кретао у границама захтева који су постављени у поступку, пошто је тужена захтев за накнаду штете оспорила паушално, због чега је суд требало да усвоји захтев за накнаду материјалне штете онако како је постављен. Другостепени суд је правилно закључио да тужилац нема законски основ да потражује накнаду материјалне штете, јер то право према члану 26. став 1. Закона о рехабилитацији ("Службени гласник РС" бр. 92/2011), а који се у овој парници примењује на основу члана 30. и члана 32. истог Закона, припада само рехабилитованом лицу. Из тужбе произлази да се материјална штета потражује због губитка зараде оца тужиоца у време док је био лишен слободе и такав тужбени захтев је могао да постави само тужиоцев отац, док тужилац није активно легитимисан у односу на тај део захтева, како је правилно закључио другостепени суд и у том делу правилно применио материјално право без битних повреда одредаба парничног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцев отац, сада пок. ББ, ухапшен је 1949. године и пресудом Војног суда у Београду К 448/49 од 23.02.1950. године оглашен кривим и осуђен на казну затвора у трајању од 16 година, губитак грађанских права, трајан губитак чина мајора ЈА и конфискацију целокупне имовине (изузев имовине из члана 4. Закона о конфискацији и извршењу

конфискације). Казну је издржавао на "Голом отоку" у периоду од 16.03.1949. године до 29.11.1956. године, укупно 8 година, 8 месеци и 12 дана. Тужилац је рођен ... године и имао је две године када је његов отац ухапшен, а видео је свог оца први пут 6 година након хапшења, када је са мајком био на Голом отоку у посети оцу. За време лишења слободe тужиоцевог оца, тужилац је живео са мајком која је тешко проналазила посао, примања су јој била мала и живели су скромно. Друга деца су се ругала тужиоцу јер није имао оца. Након повратка из затвора тужиоцев отац је наредне две године у току сваке недеље још по два дана боравио у затвору, али је накнадно успео да се запосли. Правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 181/12 од 21.02.2013. године усвојен је тужиоцев захтев и рехабилитован његов отац ББ, рођен године, преминуо 26.10.1988. године, утврђено да је лишен слободe из политичких и идеолошких разлога и да је кривична пресуда ништава од доношења, као и да су ништаве њене правне последице. Након повратка из затвора, тужиоцев отац је имао стални осећај да га неко прати због чега је породица избегавала да иде на одређена места, да излази и да се јавља на телефон.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилно применио материјално право и то одредбе Закона о рехабилитацији ("Службени гласник РС" бр. 92/2011) и одредбе Закона о облигационим односима, када је потврдио првостепену одлуку у делу којим је одбијен захтев за накнаду материјалне штете и смањио досуђену накнаду нематеријалне штете.

Према члану 26. став 1. Закона о рехабилитацији, рехабилитовано лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Према ставу 3, рехабилитовано лице и лице из члана 7. тачка 5. овог Закона (деца лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога лишена живота, слободe или других права до дана ступања на снагу овог Закона, која су, за време трајања повреде права и слободe родитеља, рођена у установама за извршење санкција, односно које су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља) има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободe, у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Према ставу 3, лица из члана 21. став 2. овог Закона (брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица) имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота, у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Из цитиране одредбе члана 26. Закона о рехабилитацији произлази да право на накнаду материјалне штете припада само рехабилитованом лицу, док осталим лицима припада накнада нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободe и за душевне болове због смрти рехабилитованог лица. Зато није основан

тужбени захтев за накнаду материјалне штете због изгубљене зараде тужиоцевог оца док је био лишен слободе, па је правилно одлучено његовим одбијањем.

У делу одлуке о накнади нематеријалне штете, према потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању које другостепени суд одлучујући о жалбама странака није изменио, другостепени суд је извео правилан закључак да је досуђени износ накнаде нематеријалне штете превисок, у смислу члана 200. Закона о облигационим односима. Другостепени суд је правилно закључио да је тужилац актом рехабилитације свог оца већ постигао извесну сатисфакцију и да имајући у виду околности случаја, значај повређеног добра, циљ накнаде нематеријалне штете (успостављање психичке и емоционалне равнотеже), правична новчана накнада у конкретном случају износи 2.000.000,00 динара. Преко тога, тужбени захтев је правилно оцењен као превисоко постављен јер висина накнаде не сме погодovati тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Ревизијом се неосновано истиче да је суд, одлучујући о захтеву за накнаду нематеријалне штете, занемарио налаз вештака психолога од 22.05.2015. године, према ком је тужилац као дете за време лишења слободе његовог оца претрпео душевни бол високог интензитета, а након тога, историјат психијатријске болести тужиоца (злоупотреба алкохола), нарушавање породичних, професионалних и социјалних релација, као и континуиран психијатријски третман, указују да је тужилац био изложен душевном болу умереног интензитета. Другостепени суд је ценио дужину периода у ком је тужилац одрастао без оца (од друге до једанаесте године) и да се ради о најзначајнијем периоду живота у погледу формирања карактерних црта личности детета, имао у виду околности које су уследиле након пуштања тужиоцевог оца на слободу и правилно је закључио да правична новчана накнада износи 2.000.000,00 динара. Приликом одмеравања висине, вођено је рачуна о индивидуализацији накнаде као и о томе да се она не може одмерити изван контекста друштвено економских прилика у Републици Србији.

Захтев тужиоца за ослобађање од плаћања судских такси није посебно разматран јер је првостепени суд ослободио тужиоца од плаћања судских такси у овом поступку, што се односи на све фазе поступка.

Из наведених разлога применом члана 414. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Снежана Андрејевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић